

1 וְלֹא הֵם – הגוים קונים מכם - את גופו של הישראל, וְלֹא הֵם קונים
 2 זֶה מִזֶּה – ואין גוי אחד קונה את חבירו הגוי. יבול – שמוא נאמר
 3 לֹא יִקְנוּ זֶה אֶת זֶה, ומיד תמזה הגמרא יבול לֹא יִקְנוּ זֶה אֶת זֶה,
 4 ומשמע שיש סברא לומר כן אבל באמת קונים, הַמְּכַרְתָּ לֹא הֵם
 5 קונים זֶה מִזֶּה. עונה הגמרא. הֵכִי קָאָמַר, וְלֹא הֵם קונים זֶה מִזֶּה
 6 לְגַוְּפוּ – אין גוי קונה את גוף חבירו לענין שייחשב ממנו, אולם
 7 יבול יקנו גוים זֶה אֶת זֶה אפילו לְמַעֲשֵׂה יָדָיו – שיהיה מעשה
 8 ידיו לקונה אותו.
 9 אומר ריש לקיש, אַמְרַתְּ קַל וְחֹמֶר, עוֹבֵד בּוֹכְבִּים את הישראל קונה
 10 הוא למעשה ידיו, אם כן עוֹבֵד בּוֹכְבִּים את העוֹבֵד בּוֹכְבִּים לֹא כָּל
 11 שְׂכָן שְׁקוּנָהוּ למעשה ידיו. ולכן גם השבאי קונה את העבד הכנעני
 12 למעשה ידיו.
 13 שואלת הגמרא, וְאִמָּא הִנִּי מִיְלֵי בְּכַסְפָּא – שמוא נאמר שרק
 14 כשהגוי קונה את חבירו בכסף הוא קונה למעשה ידיו, אֲכַל בְּקִנְיָן
 15 חֻקָּה יִקְנֶה הַגּוֹי את חבירו, כיון שלא מצאנו שגוי קונה קרקע
 16 בחוקה.
 17 משיבה הגמרא, אֲמַר רַב פְּסָא מְצָאנו שגוי קונה קרקע בקנין חוקה,
 18 שהיה עֲמוֹן וּמוֹאָב שאסרה תורה על ישראל להילחם בהם
 19 ולכבושם, ואף על פי כן פָּהָרִי בְּסִיחוֹן – לאחר שסִיחוֹן כבש אותם
 20 והתרו ישראל לכבוש ארצות אלו מידי סִיחוֹן. וכיון שמצאנו בגוי
 21 קנין חוקה בקרקע, יכול הגוי לקנות אם עבד בחוקה.
 22 שואלת הגמרא, אֲשַׁבְּחֵן – מצאנו בפרשת עמון ומואב שעוֹבֵד
 23 בּוֹכְבִּים כמו סִיחוֹן קונה קרקע בקנין חוקה, ולכן קונה גם עוֹבֵד
 24 בּוֹכְבִּים אחר בקנין חוקה, אבל עוֹבֵד בּוֹכְבִּים יִשְׂרָאֵל מְנַלֵּן – מנין
 25 שעבד כנעני הדומה לישראל, נקנה לגוי בחוקה.
 26 משיבה הגמרא, מְצָאנו כשמלך ערד נלחם בישראל דְּתַנִּיב (במדבר
 27 כא א) וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי, ומשמע שכאשר גוי שובה ישראל, הוא
 28 נקרא 'שבי' שלו, ומוכח שגוי קונה עבד כנעני על ידי לקיחתו
 29 בשבי שזה קנין חוקה.
 30 אֲמַר רַב שִׁמְוֵן בְּרַ אֲבָא אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עוֹבֵד כְּנַעֲנֵי של ישראל
 31 שנשבה על ידי גוים שְׁבַרְח מִבֵּית הָאֱסוּרִי, יִצָּא לְחֵירוֹת, ואין
 32 השישראל חוזר להשתעבד בו, כיון שהתייאש ממנו. וְלֹא עוֹד אֵלֶּיָּא
 33 שְׁבוּפִין אֶת רַבּוֹ הישראל וְכוּתֵב לֹא גַם שִׁיחִירוֹ כְּדִי להתירו בבת
 34 ישראל.
 35 מקשה הגמרא, תַּנְן במשנתנו, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר, בֵּין כֶּה
 36 וּבֵין כֶּה – בין אם פדו אותו לשם עבד ובין אם פדו אותו לשם בן
 37 חורין, יִשְׁתַּעֲבֵד לְרַבּוֹ ראשון, מטעמו של חוקה, שמוא כח עבד
 38 יפיל עצמו לגייסות כדי להפקיע עצמו מיד רבו. וְאֲמַר רַבָּה בְּרַ בְּרַ
 39 תַּה אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל מְקוּם שֶׁשָּׁנָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמִשְׁנַתֵּנו
 40 – בכל המשניות, וחלק על חכמים, הִלְכָה בְּמֹותוֹ, חוּץ מִשְׁלֹשׁ: עֵרֵב
 41 (כ"ב קעג.) יִצְרָן (להלן ע"ד.) וְרִאֵיהֶן אַחֲרֵיהֶן (סנהדרין לא.). שבהם הלכה
 42 החכמים. ואם כן במשנתנו הלכה כרבן שמעון בן גמליאל
 43 שלעולם משתעבד לרבו ראשון, ואיך פסק רבי יוחנן שעבד שברח
 44 יצא לחירות.
 45 וממשיכה הגמרא בְּשִׁלְמָא לְאַבְיֵי לא קשה על רבי יוחנן, כיון
 46 שהוא מוכי לָהּ לְהָא – מעמיד את הדיון של רבן שמעון בן גמליאל
 47 לְפָנֵי יְאוּשׁ, ולכן תמיד חוזר העבד לרבו ראשון, וְהָאֵי – ורבי יוחנן
 48 דיבר על עבד שברח מבית הסוהר לְאַחַר יְאוּשׁ, ולכן הוא יוצא
 49 לחירות. אֵלֶּיָּא לְרַבָּא, הָאֲמַר שדברי רבן שמעון בן גמליאל אמורים
 50 לְאַחַר יְאוּשׁ, קִשְׁיָא דְרַבִּי יוֹחָנָן אֲדַרְבֵּי יוֹחָנָן.
 51 מתרצת הגמרא, אֲמַר לָךְ רַבָּא, מְעַמָּא מֵאֵי – מה הטעם שלפי רבן
 52 שמעון בן גמליאל תמיד חוזר העבד להשתעבד לרבו ראשון,
 53 שְׁשׁוּם דְּחֻקָּה, שלא יחא כל אחד ואחד מפיל עצמו לגייסות
 54 ומפקיע עצמו מידי רבו, וכיון שכך, יש לתרץ שדין הַבּוֹרֵחַ שְׁאֵנִי,
 55 משום שֶׁשָּׁתָּא לְקַטְלָא מְסַר נַפְשֵׁיהּ – עכשיו מסכן את חייו
 56 בבריחתו, שאם יתפסוהו ויהרגוהו, אַפְּלִי אַפְּלִי נַפְשֵׁיהּ לְגַיְסוּת –
 57 שהוא יפיל עצמו לגייסות על דעת לברוח ולהסתכן, ובודאי אין
 58 לחשוש שמוא יפיל אדם עצמו על דעת לברוח.

59 הגמרא מביאה הנהגות אמוראים בעבדיהם שנשבו ונפדו: אַמְתִּיה
 60 דְּמַר שְׁמוּאֵל אֲשַׁתְּבָאֵי – שפחתו של שמואל נשבתה על ידי גוים,
 61 פְּרָקִיה לְשׁוּם אַמְתִּיהָ – ופדוה יהודים לשם עבדות, וְשָׂדֵרוּהָ לִיה –
 62 ושלחה לשמואל. ומאחר שהפודים ידעו שנחלקו רבן שמעון בן
 63 גמליאל וחכמים במשנה בדיון זה, על כן שָׁלְחוּ לָהּ כדברים האלה,
 64 אֲנִי בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּבִירָא לָךְ, שבכל אופן העבד חוזר לרבו
 65 ראשון, ולכן שלחנה לך, אַתְּ – אתה שמואל, אִי נְמִי בְּרַבֵּן בְּבִירָא
 66 לָךְ – גם אם דעתך לחכמים, תדע שְׁאֵנִי לְשׁוּם אַמְתִּיהָ פְּרָקִינָן לָהּ
 67 נִיחָלָה – אנו פדונו את השפחה לשם עבדות, ולפיכך גם לחכמים
 68 אתה זכאי להחזיק בה.
 69 וְאִינְהוּ – הפודים שפדוה לשם עבדות, כְּבוֹר לְפָנֵי יְאוּשׁ הוּוּ –
 70 חשבו ששמואל עדיין לא התייאש מהשפחה, ולכן כיון שתיפדה
 71 לשם עבדות תחזור, לדעת הכל. אולם טעות היתה להם וְלֹא הִיא
 72 – לא כך היה, אלא לְאַחַר יְאוּשׁ הוּוּ, וְשְׁמוּאֵל, לֹא מִיַּעֲבָד
 73 דְּאֲשַׁתְּעֻבְדֵי לֹא מִשְׁתַּעֲבֵד בָּהּ – לא זו בלבד שלא חזר להשתעבד
 74 בה, אֵלֶּיָּא גִיטָא דְּחֵירוּתָא נְמִי לֹא אֲנַרְבֵּהּ – אפילו גט שחרור כדי
 75 להינשא לישראל, פסק שמואל שהיא לא צריכה.
 76 ופסק כן שְׁמוּאֵל לְמַעֲמֵיהּ – כשיטתו, דְּמַר שְׁמוּאֵל, הַמְּפָקִיר עֲבָדוֹ
 77 יִצָּא לְחֵירוֹת, וְאִינוּ צִרְיָא גַם שִׁיחִירוֹ כְּדִי להתירו בישראל. שְׁאֲמַר
 78 לגבי קרבן פסח (שמות יב מד) וְכֵן עֲבָד אִישׁ מִקְנֵת בְּכֶהֱ וְגו' אִז יֵאבֵל
 79 בו', כלומר, רק עבד שהוא קנין כספו של האיש, יאכל קרבן פסח
 80 עם רבו. ויש לדייק מדוע כתוב 'עבד איש', וכי רק עֲבָד של אִישׁ
 81 אוכל קרבן פסח ולא עֲבָד של אִשָּׁה, הלא אשה חייבת בפסח כאיש.
 82 אֵלֶּיָּא בא הפסוק ללמדנו שעֲבָד איש, היינו שִׁשֵׁשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְרַבּוֹ עֲלוּ
 83 ולא הפקירו, הוא קְרִי עֲבָד, אבל עבד שְׁאֵינִי לוֹ רְשׁוֹת לְרַבּוֹ עֲלוּ,
 84 כגון שהפקירו, אִין קְרִי עֲבָד, ומותר בבת ישראל גם בלי גט
 85 שחרור. ולכן סבר שמואל שהיא בת חורין ואינה צריכה גט
 86 שחרור.
 87 מעשה נוסף: אַמְתִּיה דְּרַבִּי אֲבָא בְּרַ וּזְנָרָא אִישְׁתְּבָאֵי – שפחתו של
 88 רבי אבא בר זוטרא נשבתה על ידי גוים, פְּרָקָה הוּוּא תְּרַמְוִדָּה –
 89 פדה אותה גוי אחר מעיר ששמה תרמוד, לְשׁוּם אִתְתָּא – כדי
 90 שתהיה אשתו. שָׁלְחוּ לָהּ לְחֵירוּתָהּ – שלחו החכמים לרבי אבא
 91 עיצה כיצד ינהג. אִי יְאוּת עֲבָדָת – אם אתה רוצה לנהוג כראוי,
 92 שְׂדֵר לָהּ גִיטָא דְּחֵירוּתָא – שלח לה גט שחרור.
 93 שואלת הגמרא, הִכִּי דַמִּי, אִי דְּמַעֲזוּ פְּרָקִי לָהּ – אם רוצה השבאי
 94 לתתה תמורת דמים, לָמָּה לִי גִיטָא דְּחֵירוּתָא, הלא אפשר לפדותה
 95 לשם עבדות ותחזור לרבי אבא. וְאִי דְּלֹא מְצָו פְּרָקִי לָהּ – ואם לא
 96 יכלו לפדותה, בִּי שְׂדֵר לָהּ גִיטָא דְּחֵירוּתָא מֵאֵי תַּוּ – מה מועיל
 97 לשלוח לה גט שחרור, הרי כבשושה היא תחת השבאי. משיבה
 98 הגמרא, לְעוֹלָם דְּמַעֲזוּ פְּרָקִי לָהּ – הגוי הסכים שיפדו אותה, אלא
 99 שלפודים אותה לא היה מספיק מעות לשחררה, וְכִיּוֹן דְּמִשְׂדֵר לָהּ
 100 – שישלח לה רבי אבא גִיטָא דְּחֵירוּתָא, ישמעו מזה וידעו שהיא
 101 ישראלית גמורה, ומשום כך הַכּוֹרֵץ מְחַבְרֵי אַחֲרֵיהּ – יתאגדו יחד
 102 בני העיר ויתנו כסף ופְּרָקִי לָהּ – ויפדו אותה. וְאִי בְּעֵית אִמָּא –
 103 הסבר נוסף מדוע יועיל גט שחרור, לְעוֹלָם דְּלֹא מְצָו פְּרָקִי לָהּ –
 104 מדובר שהגוי לא היה מוכן לתתה תמורת דמים, וְכִיּוֹן דְּמִשְׂדֵר לָהּ
 105 – שישלח לה רבי אבא גִיטָא דְּחֵירוּתָא, ידע הגוי שהיא היתה
 106 שפחה של ישראל, וּמִיתּוּלָא בְּאַפְּסֵיהּ – תתבוה בעיניו, ולא ירצה
 107 שתהיה אשתו, וּפְּרָקִי לָהּ – יסכים שיפדוה. מקשה הגמרא,
 108 בעיניו, וְהָאֲמַר מַר – ודרי אמרו (ע"ז כב) שְׁתִּיבָה לָהּ השכיבה עם
 109 בְּהִמְתָּן שְׁלֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתֵּר מְנֻשׁוֹתֵיהֶן של ישראל, ואם בהמתם אינה
 110 בזויה בעיניו, ששפחתם לא תהא בזויה בעיניו. מתרצת הגמרא,
 111 הִנֵּי מִיְלֵי בְּצִינְעָא, שבאין לדרב פרוסום, אז אפילו בהמה טובה
 112 בעיני הגוי, אֲכַל בְּפִרְסוּתָא, וְלֹא בְּהוּ מִילְתָּא – השפחה מתבוה
 113 בעיניו, ולכן יסכים שיפדוה. מספרת הגמרא, הִתִּיא אַמְתָּא דְּתַתָּא
 114 בְּפּוֹמְבִירָתָא – שפחה כנענית שהיתה בפומבדיתא, דְּהוּ קָא מְעַבְדֵי
 115 בְּהּ אִינְשֵׁי אִישׁוּרָא – היו אנשים עוברים על ידה איסורי נזות, אֲמַר
 116 אַבְיֵי, אִי לֹא דְּמַר רַב יוֹחָנָן אֲמַר שְׁמוּאֵל שְׂכָל הַמְּשַׁחֵר עֲבָדוֹ